

Халқ сўзи

Ўзбекистон —
келажаги
буюк
давлат

2026 йил — МАҲАЛЛАНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ВА ЖАМИЯТНИ ЮКСАЛТИРИШ ЙИЛИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

WWW.XS.UZ

E-mail: Info@xs.uz

2026 йил 30 май, № 109 (9280)

Шанба

Сайтимидаги ўқиш учун QR-кодни телефонингиз орқали сканер қилинг.

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ЕОИИ САММИТИДА ИШТИРОК ЭТДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 29 май куни Остона шаҳрида Олий Евроосиё иқтисодий кенгашининг навбатдаги йиғилишида кузатувчи давлат раҳбари мақомида иштирок этди.

Қозоғистон Республикаси Президенти Қосим-Жомарт Тоқаев раислигида ўтган учрашувда Беларусь Республикаси Президенти Александр Лукашенко, Қирғиз Республикаси Президенти Саидир Жапаров, Россия Федерацияси Президенти Владимир Путин, Арманистон Республикаси Бош вазири Ҳрантс Маргарян, кузатувчи мақомидаги Куба Республикаси вице-президенти Сальвадор Меса ва Эрон Ислоҳ Республикаси саноат, конлар ва савдо вазири Мухаммад Атабак, Евроосиё иқтисодий комиссияси Хайъати раиси Бақитжан Сагинтаев ҳамда меҳмон сифатида МДХ Бош котиби Сергей Лебедев ҳам қатнашди. Кун тартибидан кўп томонлама сав-

до-иқтисодий ҳамкорликни янада кенгайтириш, саноат кооперацияси лойиҳаларини қўллаб-қувватлаш, шерикликнинг устувор йўналишларида қўшма дастурларни амалга ошириш масалалари ўрин олди. Ўзбекистон Президенти нутқининг аввалида ЕОИИ мамлакатлари билан ўзаро манфаатли ҳамкорликни изчил равишда кенгайтириш ва чуқурлаштириш мамлакатимиз ташқи иқтисодий сиёсатининг энг муҳим йўналишларидан бири бўлиб қолаётганини таъкидлади. ЕОИИ давлатлари билан ўзаро ҳамкорлик комплекс иқтисодий шериклик тусини олгани қайд этилди. Ўзаро савдо ҳажми барқарор ўсиб бормоқда, саноат кооперацияси кен-

гайиб, логистика алоқалари мустаҳкамланмоқда, рақамли иқтисодиёт, энергетика ва хизматлар соҳасида ҳамкорликнинг янги йўналишлари шаклланимоқда. Жорий йилда Евроосиё иқтисодий комиссияси билан уч йиллик ҳамкорлик режасини амалга ошириш яқинидаги мақсадли ҳақиқат бўлади. Шу муносабат билан жорий йилнинг куз фаслида Тошкент шаҳрида ўтказилиши режалаштирилган Евроосиё иқтисодий комиссияси билан Қўшма ишчи гуруҳнинг навбатдаги йиғилиши доирасида янги режани қабул қилиш тақдир қилинди. Яқинда техник жиҳатдан тартибга солиш тизимларини яқинлаштириш бўйича "Йўл харитаси" тасдиқланди.

Ўзбекистон иттифоқнинг электрон тижоратни ривожлантириш, савдо ва юк ташишни рақамлаштириш, иқлим масалалари ҳамда бошқа йўналишлардаги ташаббусларида фаол иштирок этмоқда. Тошкент шаҳрида Евроосиё тараққиёт банкнинг мамлакат офиси фаолияти йўлга қўйилиб, банк билан ҳамкорликда саноат кооперацияси бўйича янги лойиҳалар портфели шакллантирилган. Давлатимиз раҳбари иттифоқ билан шерикликни ривожлантиришнинг устувор йўналишлари юзасидан ўз нуктаи назарини баён қилди. Ўзбекистон ва бирлашма давлатлари ўртасида тўсиқларсиз савдонинг ягона рақамли маконини шакллантиришга алоҳида эътибор қаратилди. Бунда электрон тижоратни тартибга солиш борасидаги ёндашувларни мувофиқлаштириш, божхона, фитосанитария ва ветеринария назорати соҳаларида рақамли маълумот алмашинувини йўлга қўйиш, товарларнинг келиб чиқишини сертификатлаш ҳамда электрон ҳужжатларни босқичма-босқич ўзаро тан олиш муҳимлиги таъкидланди. Шунингдек, рақамли транзитни жорий этиш, кузатув тизимларига уланиш ҳамда ўтказиш пунктларини модернизация қилиш орқали "ақлли" транспорт-божхона йўлакларини яратиш ишларига кирилиш тақдир қилинди. Ишбилармон доираларнинг ишлаб чиқариши маҳаллаштириш, технологик шериклик ва янги ишлаб чиқариш занжирларини шакллантиришга қизиқиши ортиб бораётганини жорий йил апрель ойида Тошкент шаҳрида ўтказилган "ИННОПРОМ. Марказий Осиё" VI халқаро саноат кўргазмаси тасдиқлади. Ўзбекистон ва ЕОИИ мамлакатлари ўртасида саноат кооперацияси дастурини тайёрлашда мазкур кўргазма салоҳиятидан фойдаланиш тақдир қилинди. Саноат автоматизацияси ва робототехника, энергетика учун бутловчи қисмлар ишлаб чиқариш, сув тежовчи технологиялар, замонавий

қурилиш материаллари ва бошқа соҳалар истиқболли йўналишлар қаторида қайд этилди. Давлатимиз раҳбари Ўзбекистон кооперация бўйича "ягона дарча" форматда Евроосиё иқтисодий комиссияси билан ҳамкорликда шерикларни танлайдиган, эркин саноат зоналар негизда ташаббусларни қўллаб-қувватлайдиган, молиялаштиришни жалб этишга қўмақлашадиган қўшма лойиҳа офисини очишга тайёрлигини билдирди. — ЕОИИ давлатларидан келадиган юқори технологияли резидентлар учун қўшимча рағбатлантирувчи шароитларни ишлаб чиқишга тайёрмиз, — деди Ўзбекистон Президенти. Энергия самарадорлигини ошириш, тоза технологияларни жорий этиш ва маҳсулотларнинг углерод сифimini камайтиришга қаратилган Саноатни "яшил" трансформация қилиш қўшма дастурини қабул қилиш бўйича тақлиф ҳам илгари сурилди. Қўшма "яшил" лойиҳалар портфелини шакллантириш, молиялаштиришнинг янги механизмларини ривожлантириш, сунъий интеллект технологияларини қўллаш орқали саноатнинг устувор тармоқларини модернизация қилиш амалий чора-тадбирлар сифатида дастурдан ўрин олиши мумкин. — Бу эндиликда мамлакатларимиз учун нафақат экологик кун тартибидаги масала, балки саноатнинг узоқ муддатли рақобатдошлигини таъминлайдиган муҳим омилга айланмоқда, — деди Ўзбекистон етакчиси. Ташкиллаштирилган меҳнат миграцияси масалаларига алоҳида эътибор қаратилди. Мазкур соҳадаги ҳамкорликни миллий электрон бандлик хизматларини интеграция қилиш орқали сифат жиҳатдан янги босқичга олиб чиқиш зарурлиги таъкидланди. Бу фуқароларнинг ишончли бўлиш иш ўринлари, ишга жойлаштириш шартлари ҳамда миграция қонунчилиги нормалари ҳақидаги маълумотлардан тўғри фойдаланишни таъминлайдиган қулай ва яхлит рақамли муҳитни шакллантиришни назарда тутди.

— Бу бир пайтнинг ўзида мамлакатларимиз меҳнат бозорлари эҳтиёжларини ҳисобга олиш, ходимларнинг малакасини ошириш, фуқаролар ҳуқуқларини ҳимоя қилишни кучайтириш ва норасмий бандлик хавфларини камайтириш имконини беради, — деди Президентимиз. Туризм соҳасида Ўзбекистон томонидан "Марказий Осиё туристик халқаси" ташаббуси илгари сурилгани қайд этилди. Шу муносабат билан давлатимиз раҳбари ЕОИИ давлатларини мазкур туризм йўналишини оммабоп рақамли платформаларда биргаликда илгари суришга қўшилишга тақлиф қилди. Яқинда Президентимиз Ўзбекистоннинг ЕОИИ кўп томонлама дастурлари ва лойиҳаларидаги иштироки ўзаро манфаатли шерикликни янада мустаҳкамлаш ҳамда мамлакатларимизнинг барқарор ривожланишини таъминлашга хизмат қилишини таъкидлади. Остонага амалий ташриф доирасида Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ва Қозоғистон Республикаси Президенти Қосим-Жомарт Тоқаев ҳузурида Инвестиция ва савдо соҳаларида эришилган келишувларни амалга ошириш бўйича амалий ҳаракатлар режасини имзолаш маросими бўлиб ўтди. "Йўл харитаси"да автомобилсозлик, энергетика, кимё саноати, металлургия, фармацевтика, логистика, қурилиш материаллари, уй-жой қурилиши, қишлоқ ҳўжалиги каби тармоқларда қўшма лойиҳаларни амалга ошириш назарда тутилган. Хўжат жорий йил апрель-май ойларида икки давлат раҳбарларининг Бухоро ва Туркистон шаҳарларида бўлиб ўтган учрашувларида эришилган келишувларни амалга оширишга қаратилган. Шу билан давлатимиз раҳбарининг Қозоғистон Республикасида амалий ташрифни якунланди.

Ў.А.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Матбуот хизмати сурати.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОЛИЙ ЕВРООСИЁ ИҚТИСОДИЙ КЕНГАШИ МАЖЛИСИДАГИ НУТҚИ

Хурматли Қосим-Жомарт Кемелевич! Хурматли давлатлар ва делегациялар раҳбарлари! Аввало, Қозоғистон Республикаси Президенти, хурматли Қосим-Жомарт Кемелевич Тоқаевга аънанавий салимий қабул ва меҳмондўст Остона шаҳрида учрашувимизни юксак даражада ташкил этгани учун чин дилдан миннатдорлик билдираман. Жаҳон иқтисодиётида кенг қўламли технологик трансформация жараёни кечяётган бир даврда Қозоғистоннинг Евроосиё иқтисодий иттифоқидаги самарали раислигини алоҳида қайд этмоқчиман. Саммитимиз арафасида сунъий интеллект ва рақамли ривожланиш масалаларига бағишланган бешинчи Евроосиё иқтисодий форуми очилгани рамзий маънога эгадир. Бугунги кунда айнан рақамли иқтисодий сиёсатнинг энг муҳим йўналишларидан бири бўлиб қолмоқда. Бугунги кунда бизнинг ЕОИИ давлатлари билан ўзаро ҳамкорлигимиз комплекс иқтисодий шериклик тусини олди. Ўзаро савдо ҳажми ўсмоқда, саноат кооперацияси чуқурлашмоқда, логистик алоқалар мустаҳкамланмоқда, рақамли иқтисодиёт, энергетика ва хизматлар соҳасида янги йўналишлар шаклланимоқда. Ўзбекистон Иттифоқнинг барча асосий тадбирларида фаол иштирок этмоқда. Жорий йилда Евроосиё иқтисодий комиссияси билан уч йиллик ҳамкорлик режасини амалга оширишни яқинида етказмоқ-

дамиз. Ўзбекистон ҳукумати Қўшма ишчи гуруҳининг навбатдаги мажлисини жорий йилнинг куз фаслида Тошкент шаҳрида ўтказишга тайёргарлик кўрмоқда. Унинг доирасида кейинги давр учун мўлжалланган янги ҳамкорлик режасини қабул қилишни тақдир қилишимиз. Яқинда техник жиҳатдан тартибга солиш тизимларини яқинлаштириш бўйича "Йўл харитаси" тасдиқланди. Савдо ва юк ташишларини рақамлаштириш, электрон тижоратни ривожлантириш ва иқлим борасида кун тартибидаги масалалар бўйича тармоқ дастурларида иштирокимизни давом эттирмоқдамиз. Тошкент шаҳрида Евроосиё тараққиёт банкнинг мамлакат офисини очдик, биргаликда муайян лойиҳалар портфели шакллантирилди. Хурматли мажлис иштирокчилари! ЕОИИ билан ҳамкорлигимизни ривожлантиришнинг устувор йўналишларини қисқача кўрсатиб ўтмоқчиман. **Биринчи.** Ўзбекистон ва ЕОИИ давлатлари ўртасида тўсиқларсиз савдонинг ягона рақамли маконини шакллантиришга кирилишни муҳим деб ҳисоблаймиз. Бу ерда сўз электрон тижоратни ривожлантириш ва уни тартибга солиш борасидаги ёндашувларни мувофиқлаштириш, божхона, фитосанитария ва ветеринария назорати соҳаларида рақамли маълумот алмашинувини йўлга қўйиш, товарларнинг келиб чиқишини сертификатлаш, шунингдек, электрон ҳужжатларни босқичма-босқич ўзаро тан олиш ҳақида бормоқда. Шунингдек, рақамли транзитни жорий этиш, кузатув тизимларига уланиш ҳамда ўтказиш пунктларини модернизация қилиш орқали "ақлли" транспорт-божхона йўлакларини яратиш ишларига кирилиш мақсадга мувофиқдир. **Иккинчи.** Саноат кооперацияси ривожига янги туртки бериш муҳимдир. Биз бизнеснинг ишлаб чиқаришни ма-

ҳаллийлаштириш, технологик шериклик ва янги ишлаб чиқариш занжирларини шакллантиришга қизиқиши ортиб бораётганини кўрмоқдамиз. Буни жорий йилнинг апрель ойида Тошкент шаҳрида муваффақиятли ўтказилган олтинчи "ИННОПРОМ. Марказий Осиё" кўргазмаси ҳам тасдиқлайди. Мамлакатларимиз ўртасида саноат кооперацияси дастурини тайёрлашда мазкур кўргазма салоҳиятидан фойдаланишни тақдир қилишимиз. Саноат автоматизацияси ва робототехника, энергетика учун бутловчи қисмлар ишлаб чиқариш, сув тежовчи технологиялар, замонавий қурилиш материаллари ва бошқа соҳаларни истиқболли йўналишлар қаторида қайд этиш мумкин. Ўзбекистонда кооперация бўйича "ягона дарча" форматда Евроосиё иқтисодий комиссияси билан ҳамкорликда шерикларни танлайдиган, эркин саноат зоналаримиз негизда ташаббусларни қўллаб-қувватлайдиган, молиялаштиришни жалб этишга қўмақлашадиган қўшма лойиҳа офисини ташкил этишга тайёрмиз. ЕОИИ давлатларидан келадиган юқори технологияли резидентлар учун қўшимча рағбатлантирувчи шароитларни ишлаб чиқишга тайёрмиз. **Учинчи.** Энергия самарадорлигини ошириш, тоза технологияларни жорий этиш ва маҳсулотларнинг углерод сифimini камайтиришга қаратилган Саноатни "яшил" трансформация қилиш қўшма дастурини қабул қилишни тақдир қилишимиз. Бу эндиликда мамлакатларимиз учун нафақат экологик кун тартибидаги масала, балки саноатнинг узоқ муддатли рақобатдошлигини таъминлайдиган муҳим омилга айланмоқда. Қўшма "яшил" лойиҳалар портфелини шакллантириш, уларни молиялаштиришнинг янги механизмларини ривожлантириш, сунъий интеллект технологиялари-

ни қўллаш орқали саноатнинг устувор тармоқларини модернизация қилиш амалий чора-тадбирлар сифатида дастурдан ўрин олиши мумкин. **Тўртинчи.** Бандлик бўйича миллий электрон хизматларни ўзаро боғлаш орқали ташкиллаштирилган меҳнат миграцияси соҳасидаги ҳамкорликни сифат жиҳатдан янги босқичга олиб чиқишни долзарб деб ҳисоблаймиз. Бу ерда сўз фуқароларнинг ишончли бўлиш иш ўринлари, ишга жойлаштириш шартлари ҳамда миграция қонунчилиги нормалари ҳақидаги маълумотлардан тўғридан-тўғри фойдаланишни таъминлайдиган қулай ва яхлит рақамли муҳитни шакллантириш ҳақида бормоқда. Бу бир пайтнинг ўзида мамлакатларимиз меҳнат бозорлари эҳтиёжларини ҳисобга олиш, ходимларнинг малакасини ошириш, фуқаролар ҳуқуқларини ҳимоя қилишни кучайтириш ва норасмий бандлик хавфларини камайтириш имконини беради. **Бешинчи.** Бугунги кунда туризм маданий-гуманитар соҳадаги ҳамкорлигининг энг жадал ривожланаётган йўналишларидан бирига айланмоқда. Биз "Марказий Осиё туристик халқаси" ташаббусини илгари сурдик. ЕОИИ мамлакатларини унда иштирок этиш ва мазкур туристик йўналишни оммабоп рақамли платформаларда биргаликда тарғиб қилишга тақдир қилишимиз. Хурматли ҳамкасблар! Сўзимнинг яқинида Евроосиё иқтисодий иттифоқи билан амалий ҳамкорликни янада ривожлантиришга интилишимиз қатъийлигини яна бир бор тасдиқламоқчиман. Ўзбекистоннинг юқорида қайд этилган қўшма ташаббус ва лойиҳаларда иштирок этиши ўзаро манфаатли шерикликни мустаҳкамлаш ҳамда давлатларимизнинг барқарор ривожланишига қўмақ беришига ишонаман.

Эътироф МУКОФОТЛАР ЎЗ ЭГАЛАРИГА ТОПШИРИЛДИ

Давлатимиз раҳбарининг "Маданият, санъат ва адабиёт соҳаларидаги мукофотлардан бири гуруҳини мукофотлаш тўғрисида"ги Фармонида буюрилган Олий Мажлис Сенатида юрдошларимизга давлат мукофотларини топшириш маросими бўлиб ўтди. Кўп йиллик самарали илмий-ижодий фаолияти, ёрқин ва бетакор истеъдоди билан халқимизнинг маданияти, бадиий ҳақиқатини интелектуал салоҳиятини юксалтириш, миллий маънавиятимизни бойитиш, мамлакатимизда маданият, санъат ва адабиёт соҳаларини ривожлантириш, асрий аънаналаримиз, бой меросимизни асраб-авайлаш ҳамда Янги Ўзбекистонни жаҳон миқёсида тарғиб этишга қўшган муносиб ҳиссаси, жамиятимизда ўзаро ҳамжихатлик, эзгулик ва бағрикенглик тамо-

ЮКСАК ЭЪТИБОРНИНГ АМАЛИЙ ИФОДАСИ

Олий Мажлис Қонунчилик палатасида Президентимизнинг "Маданият, санъат ва адабиёт соҳаларидаги мукофотлардан бири гуруҳини мукофотлаш тўғрисида"ги Фармони мувофиқ, давлат мукофотларини топшириш маросими бўлиб ўтди. Тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Спикери Нуриддин Исмоилов мукофотларни ўз эгаларига топширди. Таъкидланганидек, мазкур хўжат мамлакатимиз маданий ҳаётидаги муҳим воқеалардан бири бўлиб, юртимизда маданият, санъат ва адабиёт соҳалари ривожига қаратилган юксак эътиборнинг амалий ифодаси сифатида намоён бўлди. Фармонга қўра, халқимиз маънавиятини юксалтириш, миллий қадриятларимизни асраб-авайлаш, бой маданий меросимизни ривожлантириш ҳамда уни келажак авлодларга етказиш йўлида самарали меҳнат қилиб келаётган 167 нафар соҳа вакили давлатимизнинг юксак фахрий унвонлари, орден ҳамда медаллари билан тақдирланди.

МУКОФОТЛАР ЎЗ ЭГАЛАРИГА ТОПШИРИЛДИ

Олий Мажлис Сенати Раиси Танзила Норбоева Ўзбекистон Республикаси Президенти номидан мукофотлар ва тегишли ҳужжатларни ўз эгаларига тантанали равишда топширди.

Тадбирда сўзга чиққанлар кейинги йилларда мамлакатимизда маданият, санъат ва адабиёт намоёндаларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, уларнинг меҳнатини муносиб қадрлаш давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан бирига айланганини алоҳида таъкидлади.

Айни мукофотлар ҳам давлатимиз томонидан кўрсатилаётган ана шу юқсак эътибор ва эътирофнинг амалий ифодаси экани қайд этилди. Мукофотланганлар эса давлатимиз раҳбарининг

юқсак ишончи ва эътибори учун самимий миннатдорлик изҳор қилиб, бундан буюн ҳам ўз ижод ҳамда фидокорона меҳнатлари билан Янги Ўзбекистон тараққиёти, миллий маданият ва маънавиятимиз раванқига муносиб ҳисса қўшишда давом этишларини билдирди.

«Халқ сўзи».

ЮКСАК ЭЪТИБОРНИНГ АМАЛИЙ ИФОДАСИ

Тадбирда мамлакатимизда маданият ва санъат соҳаларига давлат сиёсати даражасида алоҳида эътибор қаратилаётгани алоҳида қайд этилди. Ижод ахлини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, уларнинг самарали фаолият юритиши учун муносиб шарт-шароитлар яратиш, миллий санъатимизни халқаро майдонда кенг тарғиб қилиш борасида изчил ислохотлар амалга оширилаётгани таъкидланди. Бундай эзгу ишлар натижасида Ўзбек маданияти ва санъати янги босқичга кўтарилди, жаҳон ҳамжамияти томонидан кенг эътироф этилмоқда.

Мазкур ҳужжат асосида миллий маданиятимиз ва санъатимиз тараққиётига беқиёс ҳисса қўшган, бой ижодий мероси билан халқимиз қалбидан мустақкам ўрин олган 24 нафар марҳум ижодкор давлат мукофотлари билан тақдирланди.

Тадбир иштирокчилари давлатимиз раҳбари томонидан маданият, санъат ва адабиёт ахлига қаратилаётган бундай юқсак эътибор ижодкорлар учун катта рағбат эканини, миллий маданиятимизни янада юксалтириш йўлида муҳим омил бўлиб хизмат қилишини таъкидлади.

«Халқ сўзи».

Акс садо ДАВЛАТ ИДОРАЛАРИ ФАОЛИЯТИ РИВОЖИ ЙЎЛИДА

Халқаро конгресс марказида Президентимиз иштирокида ўтказилган «Сифатли давлат бошқаруви» дастури доирасидаги тақдирлаш маросими давлат хизматининг мазмуни, масъулияти ва фалсафаси ўзгараётганини яққол намойён этган муҳим сиёсий-амалий воқеа бўлди.

Бугунги кунда «Халқ давлат идораларига эмас, давлат идоралари халқимизга хизмат қилиши лозим» деган тамойил Ўзбекистондаги ислохотларнинг бош мезонига айланди. Энг муҳими, давлат органлари фаолияти энди қабул қилинган қарорлар сони ёки ўтказилган йўналишлар билан эмас, балки инсон ҳаётида қандай ўзгариш яратгани билан баҳоланмоқда.

Бу давлат бошқарувида мутлақо янги ёндашувдир. Фуқаро учун унинг муаммоси қанчалик тез ва адолатли ҳал бўлгани муҳим. Одамлар давлат хизмати самарадорлигини расмий ҳисоботлар орқали эмас, кундалик ҳаётида — поликлиникада, мактабда, маҳаллада, давлат хизмати марказида, тадбиркорлик фаолиятида ҳис қилади.

«Сифатли давлат бошқаруви» дастури давлат идоралари фаолиятини баҳолашнинг замонавий ва очиқ тизимини шакллантираётгани билан аҳамиятли. Эътиборлиси, баҳолаш жараёнига халқаро экспертлар жалб этилгани давлат бошқарувини дунёдаги илгор стандартлар асосида ривожлантиришга интилиш борлигини кўрсатади.

Айниқса, Президентимиз томонидан бюрократия ва қозғоз-

бозликка қарши кескин муносабат билдирилгани жуда муҳим. Чунки ортиқча расмиятчилик нафақат вақтни йўқотди, балки инсоннинг давлатга ишончини ҳам сусайтиради. Шунинг учун рақамлаштириш, шаффофлик ва инсон омилини қисқартириш бугунги ислохотларнинг энг устувор йўналишига айланмоқда.

Бу борада Адлия вазирлиги фаолияти алоҳида эътироф этилгани беҳиз эмас. 30 та платформа орқали юзлаб хизматларнинг рақамлаштирилгани, онлайн иш юритиш қўламининг кенгайгани давлат хизмати аҳолига яқинлаштиришнинг амалий намунасидир. Ички ишлар вазирлиги томонидан хизматларнинг деярли тўлиқ рақамли шаклга ўтказилгани, «Хавфсиз шаҳар» тизими орқали маълумотлар базаларининг интеграция қилингани бошқарувда замонавий технологияларнинг аҳамияти тобора ортиб бораётганини кўрсатади.

Эндиликда яхши натижа кўрсатган идоралар билан бирга самарадорлиги паст ташкилотлар ҳақида ҳам очиқ айтилиши давлат бошқарувида шаффофлик ва жавобгарлик муҳитини кучайтиради. Бу — давлат хизматида «ҳеч ким баҳоламайди» деган эски қарашларга барҳам берувчи ёндашувдир.

Яна бир муҳим жиҳат — дастурнинг келгуси босқичида маҳаллий ҳокимликлар ҳам ишторқ этиши белгилангани. Бу жуда тўғри қарор. Зеро, ислохотларнинг ҳақиқий натижаси, аввало, кўйи бунда сезилиши керак. Агар туман ва шаҳар даражасида одамларнинг муаммоси ҳал бўлмаса, марказда қабул қилинган қарорлар ўз самарасини тўлиқ бермайди.

Бугун шаклланиётган янги давлат бошқаруви моделида «жараён учун ишлаш» эмас, «натижа учун ишлаш» асосий мезонга айланмоқда. Бу эса парламент фаолияти олдида ҳам катта масъулият қўяди. Чунки эндиликда қабул қилинаётган қонунлар фақат ваколатларни белгилаб бериш билан чекланмаслиги керак. Улар давлат органлари фаолияти самарадорлигини баҳолаш, масъулиятни кучайтириш, фуқаролар олдида ҳисобдорликни таъминлашга хизмат қилиши лозим.

Парламентнинг асосий вазифаларидан бири ҳам айнан шу — давлат бошқарувида инсон манфаати, адолат ва самарадорлиқни таъминлайдиган мустақкам ҳуқуқий механизмларни шакллантириш.

Бугунги ислохотлар мазмуни шундан иборатки, давлат идоралари энди ўз фаолиятини фақат юқори ташкилот олдида эмас, аввало, халқ олдида баҳолашга ўрганиши керак. Зотан, кучли давлат — бу кўп идоралар ёки кўп ҳужжатлар эмас, балки инсон муаммосини тез, адолатли ва самарали ҳал қила оладиган давлат.

Шўхрат ЁҚУБОВ, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати.

ИЛМИЙ КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШГА ЯНГИЧА ЁНДАШУВ

Мамлакат тараққиётининг замонавий босқичида илм-фан соҳаси стратегик аҳамият касб этмоқда. Бугунги кунда жаҳон миқёсида рақобатбардош иқтисодийётни барпо этиш, инновацион ишлаб чиқаришни ривожлантириш ҳамда юқори технологияларга асосланган жамиятни шакллантириш бевосита илмий салоҳият ва интеллектуал ресурсларга боғлиқ.

Мулоҳаза

Президентимизга илмий кадрлар тайёрлаш тизимини такомиллаштириш ва илмий фаолият самарадорлигини оширишга қаратилган тақлифлар тақдим этилгани мамлакат илм-фанидаги муҳим воқеалардан бири бўлди.

Сўнги йилларда юртимизда илм-фанга эътибор мутлақо янги босқичга кўтарилди. Илмий-тадқиқот муассасалари фаолияти қўллаб-қувватланмоқда. Ёш олимлар учун кенг имкониятлар яратилиб, халқаро рейтингларда мамлакатимиз илмий фаолигини сезиларли даражада ошириб бораётимиз. Аммо замон талаби илм-фан соҳасида фақат сон жиҳатдан ўсиш билан чекланмай, тадқиқотларнинг сифати, амалий аҳамияти ва халқаро рақобатдошлигини таъминлашни ҳам тақозо этмоқда. Шу нуқтаи назардан, тақдим қилинган янги тақлифлар илм-фан соҳасини тубдан модернизациялашга ҳисса қўшиши билан алоҳида аҳамият касб этди.

Эътиборли жиҳатлардан бири — устувор соҳалар бўйича илмий кадрлар тайёрлашга алоҳида ёндашув жорий

этиллаётгани. Сўнги интеллектуал, қайта тикланувчи энергия, озиқ-овқат хавфсизлиги, тиббиёт, сув ресурслари, янги материаллар ва сейсмология каби йўналишлар бугунги кунда нафақат мамлакатимиз, балки бутун инсоният тараққиёти учун муҳимдир.

Ана шу соҳалардаги докторантлар стипендиясининг 1,7 баробарга оширилиши ёш олимлар учун кучли рағбат бўлади. Илмий тадқиқотлар учун замонавий асбоб-ускуна ва реагентлар харидига қўшимча маблағ ажратилиши эса уларнинг сифатини янги босқичга олиб чиқиши, шубҳасиз.

Илмий раҳбарлар масъулияти ва нуфузини оширишга қаратилган тақлифлар ҳам айна мутлақо бўлди. Илмий раҳбарнинг халқаро илмий фаолиги ва тайёрланган кадрлар сифатига қараб рағбатлантирилиши илм-фан тизимида сифат мезонларини кучайтиради. Чунки ҳақиқий илмий мактаблар айнан кучли ва фидойий олимлар атрофида шаклланади.

Нуфузли ташкилот ҳисобланган Олий аттестация комиссияси фаолиятини такомиллаштириш бўйича илгари сурилган ташаббуслар долзарб аҳамиятга эга. Илмий даража бериш жараёнидаги ортиқча қозғозликнинг қисқартирилиши изланувчилар учун катта энгиллик яратди. Илгари сурилган «Лойиҳа доирасида илмий даража» ва «Амалий докторантура» дастурлари эса илм-фан ва ишлаб чиқариш интеграциясини кучайтиришда катта қадам бўлади. Бугун илм-фаннинг ҳақиқий қиймати унинг амалиётга таъбиқ этилиши билан ўлчанади. Агар докторлик тадқиқотлари иқтисодийётнинг реал эҳтиёжларига хизмат қилса, илм ҳам, ишлаб чиқариш ҳам ютади. Бу эса инновацион иқтисодийётни шакллантиришнинг муҳим омилдир.

Илмий лойиҳаларни молиялаштиришда халқаро экспертларнинг жалб қилиш ва рақамли баҳолаш тизимини жорий этиш тақлифлари соҳада шаффофлик ва адолатли таъминлашга хизмат қилади. Илмий грантларнинг, ҳақиқатан ҳам, салоҳиятли ва долзарб тадқиқотларга йўналтирилиши илм-фан ривожининг асосий шартларидан ҳисобланади.

Академик ҳалоллик ва илмий этика масалаларига алоҳида эътибор қаратилаётгани ҳам диққатга сазовор. Илмий фаолиятни кузатишнинг ягона рақамли тизимини яратиш, тадқиқот сифати устидан таъсирчан мониторингини йўлга қўйиш плагиат ва сохта илмий фаолиятга қарши курашишда муҳим аҳамият касб этди. Зеро, илм-фан тараққиёти, аввало, ҳалоллик ва ҳаққонийликка таянади.

Хорижда фаолият юритаётган ватандош олимлар билан ҳамкорликни кучайтириш ташаббуси ҳам истиқболли йўналишлардан биридир. Бугун дунёнинг нуфузли илмий марказларида меҳнат қилаётган ўзбек олимларининг билим ва тажрибасини миллий илм-фан ривожига йўналтириш катта самара беради.

Тақдим этилган тақлифлар мамлакатимизда илм-фан соҳасини янги тараққиёт босқичига олиб чиқишга қаратилган комплекс ислохотлар дастури сифатида алоҳида аҳамиятга эга. Энг муҳими, мазкур ёндашувларда инсон капитали, интеллектуал салоҳият ва инновацион ривожланиш устувор қадрият деб эътироф этилаётгани Янги Ўзбекистоннинг стратегик мақсадларига тўла мос келади.

Ойдин АБДУЛЛАЕВА, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати.

Мушоҳада Сув танқислиги: ГЛОБАЛ МУАММОГА САМАРАЛИ ЕЧИМ

Олимлар томонидан келгуси бир неча ўн йилликларда дунё мамлакатларида сувга талабнинг ортиб бориши тахмин қилинмоқда. Аҳоли сонининг жадал ўсиши озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган эҳтиёжни оширса, ўз навбатида, сувга талаб янада ортади. Халқаро WRI (Дунё ресурслари институти) томонидан ўтказилган таҳлилларга кўра, 2030 ва 2040 йилларга бориб дунё мамлакатларининг 80 фоизидан сув танқислиги юзага келади. Бундай муаммога энг кўп учраши тахмин қилинаётган 33 та давлат орасида Марказий Осиё мамлакатлари, хусусан, Ўзбекистон ҳам бор.

Марказий Осиё сўнги йилларда иқлим ўзгариши оқибатлари тобора кўпроқ дуч келаётган ва ундан энг кўп зарар кўриши мумкин бўлган минтакалардан бири. Сўнги 70 йил ичида хароратнинг 1,5-2 даражага кўтарилгани экологик муаммоларнинг кескинлашуви, музликларнинг эриши ва чўлланишнинг тезлашишига таъсир кўрсатмоқда.

Минтақа дунёдаги сув ресурслари нотекис тақсимланган ва иқлим ўзгаришида энг заиф ҳудудлардан бири ҳисобланади. Уни сув билан таъминловчи икки дарё — Амударё ва Сирдарё ўзанлари, асосан, Тожикистон ва Қирғизистон чегарасида жойлашган, аммо истеъмолчиларнинг катта улуши дарёнинг куйи қисмида, Ўзбекистон, Туркменистон ва Қозғистон ҳудудларида яшайди.

1960 йиллардан бошлаб Амударё ва Сирдарё сувларининг улкан оқими пахта этиштириш учун йўналтирила бошлангани сабаб, шунингдек, етарлича таъмирланмаган каналлар ва иссиқ иқлим сувнинг катта қисми ўсимликка етиб бормасдан ҳавога учиб ёки ерга шимиллиб кетишига олиб келди. Бу эса тарихдаги энг йирик экологик фалокатлардан бири — Орол денгизи қуришига сабаб бўлди.

Гарчи Орол фожиаси ўтган асрнинг иккинчи ярмида юз берган ва у тарихга айланган бўлса-да, тан олимимиз лозимки, жараён бугун ҳам давом этмоқда. Айрим қўшни давлатларда йирик тўғонларнинг қурилиши ёки сув захиралари оқимининг янги каналларга бурилиши вазиятни янада чигаллаштиради.

Маълумки, Марказий Осиёда сув ресурслари, асосан, қишлоқ ҳўжалигида ишлатилади. Бунда барча давлатлар учун ягона муаммо шундаки, ирригация тизимлари эскирган ва самарасиз, очиқ каналлар орқали узатилган сувнинг катта қисми буғланади ёки туپроққа сингиб кетиши туфайли йўқолади.

Сув танқислиги муаммоси Марказий Осиё давлатларини биргаликда ечим излашга ундамоқда. Шу мақсадда 21-22 апрель кунлари Остона шаҳрида Минтақавий экологик саммит ва Оролни кутқариш халқаро жағмафраси таъсисчи давлатлари раҳбарлари кенгашининг йиғилиши бўлиб ўтди.

Тадбирлар давомида барқарор тараққиёт йўлида минтақавий ҳамкорликни мустақкамлаш, долзарб экологик, иқлим ва сув муаммоларини ҳал этиш масалалари муҳокама қилинди.

Унда Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев иштирок этди. Давлатимиз раҳбари ўз нуқтаида Оролни кутқариш халқаро жағмафрасининг ҳуқуқий асосларини янада такомиллаштириш ҳамда институционал механизмларини модернизация қилиш; устувор минтақавий лойиҳаларни илгари суриш учун инвестиция, технология ва техник қўмакни жалб этиш масалалари бўйича тизимли ҳамкорликни кучайтириш масалаларини кун тартибига қўйди. Шунингдек, жағмафраннинг ишчи органларига халқаро консултантлар иштирокида Амударё ва Сирдарё ҳавзаларини ривожлантириш бўйича узок мuddатда мўлжалланган режалар ишлаб чиқиш; сув ва бошқа табиий ресурслардан тежаб-терғаб фойдаланиш маданиятини шакллантириш, махсус дастурни қабул қилган ҳолда ёшлар ташаббуслари ва стартапларини қўллаб-қувватлаш масалаларида ёшлар билан ишлашни минтақавий даражада ташкил этишга алоҳида эътибор қаратиш каби илгор ташаббусларни илгари сурди.

Кейинги йилларда Ўзбекистонда иқлим ўзгаришлари таъсирини юмшатиш ва экологик вазиятни барқарорлаштириш борасида самарали ишлар амалга оширилди. Юртбошимиз раҳбарлигида «Яшил макон» умуммиллий лойиҳаси доирасида кенг қуламли ислохотлар йўлга қўйилди. Атроф-муҳитни асраш, табиатни яшатиш мақсадида ташкил этилган ушбу лойиҳа доирасида ҳар йили 200 млн. туп кўчат экиш акцияси мунтазам ўтказиб келинмоқда.

Утган даврда 2 минг гектардан зиёд майдонларда 942 та яшил боғ ва яшил жамоат парклари, 47 та массивда «Янги Ўзбекистон боғлари» барпо этилди. Республиканинг тоғ, чўл ва адирларида 256 минг гектар ўрмон ташкил қилинди. Оролининг қуриган тубида 2 млн. гектар майдонда яшил қопламалар ҳимоя ўрмонзорлари яратилди. Шамол ва кум-чанг буронлари зарарли таъсирининг олдини олиш мақсадида 33 та туманда 60 километрни «яшил белбоғ» ҳўсил қилинди.

Сирдарё бўйидаги сув омборларининг иш тартибини мувофиқлаштириш ва давлатлараро келишувларни бажариш ҳисобига

сўнги уч йилда Орол денгизига 6 млрд. кубометрдан ортиқ сув келиб тушди. Натичада Шимолий Оролининг ҳажми 2022 йил сўнгидagi 18,9 млрд. кубометрдан 2025 йил охирида 23 млрд. кубометргача ошди.

Юртимизда экологик барқарорликни таъминлаш ва сув танқислигининг олдини олиш давлат сиёсати даражасига кўтарилган. Мамлакатнинг қонунчилик асосини мустақкамлаш, мазкур йўналишдаги ишларда парламент назоратини олиб бориш борасида Олий Мажлис Сенати томонидан салмоқли ишлар қилинмоқда. Сенатнинг Аграр, сув ҳўжалиги масалалари ва экология қўмитасининг 2026 йил биринчи ярим йиллигида мўлжалланган иш режасига мувофиқ ҳудудларда ўрғаниш ва таҳлиллар олиб бориляпти. Хусусан, жорий йилнинг 27-28 апрель кунлари Қорақалпоғистон Республикасида ирригация ва мелiorация объектлари ҳолатини яхшилаш бўйича амалга оширилаётган ишлар ишчи гуруҳ билан жойига чиққан ҳолда ўрганилди.

Ўрганишларга кўра, Қорақалпоғистон Республикасида жорий йилда мазкур соҳа учун Давлат бюджетидан 200,1 млрд. сўм ажратилиб, 66 км. канал ҳамда 40 км. коллектор-дренаж тармоқлари қурилган ва реконструкция қилинган, 687 км. тармоқ таъмирланган. Натичада 11,8 млн. кубометр сув йўқотилиши олди олиниб, 18,5 минг гектар ернинг сув таъминоти ҳамда 7,2 минг гектар ернинг мелiorатив ҳолати яхшиланди. Бугунги кунга қадар 50 млрд. 857 млн. сўмлик ишлар амалга оширилиб, жами 37 км.дан ортиқ каналлар бетонлаштирилган.

Ҳудудда шўрланган ерларни камайтириш мақсадида 366,5 минг гектар ер майдонларида шўр ювиш ишлари бажарилган. Бунинг натижасида ўртача ва кучли шўрланган ерлар 2010 йилдаги 247,9 минг гектардан 2025 йилга келиб 183,2 минг гектаргача камайтирилган.

Аммо ўрганишлар ва ўтказилган таҳлиллар соҳада амалга оширилган ишлар билан бир қаторда ўз ечимини кутиб турган айрим муаммолар ҳам мавжудлигини кўрсатди. Жумладан, Президентимизнинг 2025 йил 13 октябрдаги фармонида мувофиқ 2026 йил 1 апрелга қадар «Давлат сув кадастри» ахборот тизимини яратиш ва маълумотлар интеграциясини таъминлаш вазифаси белгиланган эди. Бирок ҳудудда бугунги кунга қадар мазкур топшириқ бажарилмади.

Амударё туманида 14,8 млн. кубометр ва Беруний туманида 7,7 минг кубометр сув ресурслари сув истеъмолчилари томонидан, ҳақиқатда фойдаланилмаган бўлса-да, солиқ органларига тақдим этилиб, қўшиб ёзилган.

Қорақалпоғистон Республикасида жами суғориш тармоқларининг умумий узунлиги 20,1 минг км.ни ташкил қилади. Уларнинг катта қисми, яъни 4 минг км.га яқини туپроқ ўзани бўлиб, уларнинг етарли даражада бетонлаштирилмагани оқибатида каналларда сув йўқотишлар даражаси ўртача 40 фоизни ташкил этмоқда.

Умуман, ҳудудлардаги ўрганишлар мазкур йўналишда белгиланган мақсадлар сари қатъий билан одимланаётганидан далolat беради. Бу эса мамлакатимизда иқлим ўзгаришлари ва экологик мураккабликларга қарши самарали механизмлар ишлаб чиқилгани ҳамда уларнинг ижросига масъулият билан ёндашилаётганини белгисидир.

Шуни тан олиш керакки, бугун инсоният жиддий экологик бурхонлар қаршисида турибди. Ундан имкон борича талафотсиз чиқиш учун биргаликда ҳаракат қилиш, муаммолар ечимига ҳамкорликда киришиш талаб этилади. Шундагина келажак авлодларга тоза ҳаво, мусаффо осмон ва яшил табиатни етказиш мумкин.

Анвар ТҲҲИЕВ, Олий Мажлис Сенатининг Аграр, сув ҳўжалиги масалалари ва экология қўмитаси раиси.

Мамлакатимизнинг урбанизация стратегияси инсон қадри ва барқарор келажакни назарда тутди

Бугунжаҳон урбанизация форуми глобал аҳамиятга эга стратегик воқелиқдир. БМТ шафелигида ташкил этиладиган ушбу анъанавий тадбир дунёдаги энг нуфузли шаҳарсозлик анжуманларидан бири сифатида тан олинади.

Муносабат

Боку шаҳрида ўтказилган навбатдаги форум жаҳон ҳамjamiyати учун муҳим ва масъулиятли паллада ташкил қилинди. Унда иштирок этган Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёевнинг нутқи нафақат мамлакатимизда амалга оширилаётган ислохотларнинг умумий сарҳисоби, балки глобал урбанизация жараёнларини бошқаришга доир муҳим концептуал ёндашувлар ва амалий тақлифларни мужассам этган ўзига хос “Йўл харитаси” бўлди.

Форумнинг Озарбайжонда ўтказилиши жаҳон урбанистика марказининг Каспий ва Марказий Осиё минтақасига томон силжиб бораётганидан далолат беради. Бу ҳолат ривожланаётган давлатлар, жумладан, турк дунёси вакилларининг замонавий шаҳарсозлик борасидаги қарашлари ва ташаббуслари жаҳон миқёсида тобора кенгроқ эътироф этилаётганини кўрсатади. Боку форуми келажак шаҳарлари қандай бўлиши керак деган долзарб саволга Шарқ ва Ғарб таърибасини уйғунлаштирган ҳолда жавоб излашга қаратилди. Унда ижтимоий инклюзивлик, яшил урбанизация, иқлим ўзгариши ва барқарорлик, шунингдек, “ақли шаҳар” ва рақамли трансформация масалаларига устувор аҳамият берилгани иштирокчилар ҳамда кузатувчилар эътиборини тортиди.

Боку қадимий Иеришхер ва замонавий “Аланга минераллари” ўрталарида тарихий мерос ҳамда янги шаҳарсозлик ечимлари уйғунлигини сақлаб қолган ноёб шаҳарлардан бири. Илгари нефть саноати маркази сифатида танилган ушбу шаҳар бугун экологик тоза ҳудудлар, дам олиш масканлари, боғлар ва денгиз бўйидаги хиёболарни кенгайтириш орқали ўз қиёфасини изчил янгилаб бормоқда. БМТ экспертлари Бокунинг саноат ҳудудларини маданий ва рекреацион маконларга айлантириш таъбирибасини юқори баҳоламақда. Шунингдек, рақамли технологияларни бошқарув тизимига жорий этиш, транспорт оқими ни интеллектуал асосда тартибга солиш ва энергия тежамкор инфратузилмани ривожлантириш Бокуни келажак шаҳарлари қаторига киритмоқда. БМТ томонидан илгари сурилган янги ёндашувларга кўра, шаҳарлар нафақат кенгайиши, балки иқлим ва иқтисодийдаги глобал ўзгаришларга тез ва самарали мослаша олиши ҳам зарур. Бу борада ҳар бир фуқаронинг, ёши ва ижтимоий мақомидан қатъи назар, шаҳар инфратузилмасидан тенг фойдаланишини таъминлаш устувор талаб сифатида намоён бўлмоқда. Боку мисолида шаҳарнинг нафақат миллий, балки минтақавий миқёсда ҳам логистик ва маданий кўприк вазифини бажариши урбанистиканинг янги мезонларидан бири деб эътироф этилмоқда.

Технологияларнинг шаҳар бошқарувидаги роли

Таъкидлаш жоизки, бугунги кунда дунё аҳолисининг яримдан кўпи шаҳарларда яшайди ва энергия истеъмоли ҳамда чиқиндиларнинг катта қисми шаҳарлар ҳиссасига тўғри келади. Боку форумида иқлим ўзгаришига чидамли шаҳарлар қуриш, “ақли” энергия тежаш тизимларини жорий этиш масалалари марказий ўринда бўлди. Ўзбекистон ва Озарбайжон каби иссиқ иқлимли давлатлар учун сув тежамкорлиги ва иссиқлик мувозанатини сақлайдиган шаҳар меъморчилиги ҳаётий муҳим аҳамиятга эга.

Анжуман доирасида технологияларнинг шаҳар бошқарувидаги роли кенг муҳокама қилинди. Жамоат транспортини интеллектуал бошқариш, давлат хизматларини рақамлаштириш ҳамда “хавфсиз шаҳар” тизимлари бўйича энг илғор глобал таъриблар алмашилди. Бу Ўзбекистоннинг рақамли иқтисодий ва сунъий интеллект соҳаларига доир стратегиялари билан тўла уйғунлик касб этади. Шунингдек, Озарбайжоннинг ишғолдан озод этилган ҳудудларида, хусусан, Қорабоғда амалга ошираётган қурилиш ва “ақли шаҳар” лойиҳалари форум иштирокчилари учун ўзига хос таъриблар мактаби бўлди. Ўзбекистон ҳам бу жараёнларда фаол иштирок этиб, жумладан, Фузулий шаҳрида мактаблар барпо этиш ва инфратузилмавий лойиҳаларни амалга ошириш орқали минтақавий ҳамкорликни мустаҳкамлашга ҳисса қўймоқда. Бу эса минтақавий бирдамлик ва умумий тарҳқилиётнинг яққол намунаси.

Бундай юқори даражадаги форумлар йирик инвесторлар, қурилиш компаниялари ва технология гигантларини бир майдонга жаллайди. Мамлакатимиз етакчисининг мазкур анжумандаги иштироки Ўзбекистон шаҳарсозлик бозорига янги хорижий инвестицияларни жалб этиш, замонавий агрологистика ва саноат хабарини барпо этишда халқаро ҳамкорликни кенгайтиришга хизмат қилади. Боку форуми янги даврнинг сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий йўналишларини белгилаб берувчи муҳим мулоқот майдони сифатида намоён бўлди. Унда давлатимиз раҳбарининг муҳим ташаббус ва тақлифлар билан иштирок этиши юртимизнинг глобал жараёнлардаги фаол ўрнини, шунингдек, мамлакатимизни замонавий, экологик тоза ва инсон қадри улуғланадиган шаҳарлар маконига айлантириш борасидаги қатъий сиёсий иродасини ифодалайди.

Давлатимиз раҳбари таъкидлаганидек, XXI аср ўрталарига бориб инсониятнинг 70 фоизи шаҳарларда истиқомат қилиши кутилаётган бир шароитда шаҳарсозлик масаласи глобал барқарорлик ва хавфсизликнинг ҳал

қилувчи омилларидан бирига айланмоқда. Зеро, дунёда 3 миллиардга яқин инсонлар муносабиб яшаш шароитига эга эмаслиги, 1 миллиарддан ортиқ аҳоли эса хароба ва нозом муҳитларда кун кечираётгани бугунги цивилизация олдида турган энг оғриқли муаммолардан биридир. Иқлим ўзгариши ва миграция оқимлари шаҳарлар инфратузилмасига мисли қўрилмаган босим ўтказётгани ҳам айтилди. Ўзбекистон етакчиси мазкур муаммоларни очик ва аниқ баён этар экан, барча давлатларни бу борада қатъий ҳамда кечиктириб бўлмайдиган чоралар қўришга чақирди.

Иқтисодий ўсишни таъминлаш учун ноёб имконият

Яқин 15 йил ичида мамлакатимиз аҳолиси 50 миллион нафарга етиши, урбанизация даражаси эса 65 фоизга

“ Бугунжаҳон урбанизация форумининг 15-сессиясини 2030 йилда Янги Тошкент шаҳрида ўтказиш ва унинг бош мавзусини “Шаҳарларнинг барқарор ривожланишида маҳалла институтининг ўрни” деб номлаш тақлиф этилиши Президентимиз нутқининг энг юқори нуқтаси бўлди. Зеро, Янги Тошкент асримизнинг энг илғор шаҳарсозлик ечимлари намоёиши бўлади. ”

чиқиши башорат қилинмоқда. Давлатимиз раҳбари бу рақамларни муаммо деб эмас, балки ҳудудларни мутаносиб ривожлантириш ва иқтисодий ўсишни таъминлаш учун ноёб имконият сифатида баҳолади. Бу мақсад сари мамлакатимиз сўнгги ўн йил давомида улкан натижаларга эришди. Хусусан, уй-жой қурилиши ҳамжи 10 баробар ошди. 2025 йилнинг ўзига 238 мингта хонадон фойдаланишга топширилди. Ҳар йили бюджетдан қарийб 2 миллиард доллар маблағ арзон уй-жой дастурларига йўналтирилмоқда. Норасмий тураржойлар муаммоси ҳам изчил ва тизимли равишда ҳал этилмоқда: 100 мингта яқин уйларга хужжат расмийлаштириб берилди. Шунингдек, реновация дастури доирасида эскирган уй-жойларни янгилаш улушини 60 фоизга етказиш белги-ланган.

Президентимиз ўз нутқида алоҳида тўхтаган “Янги Тошкент” мегало-йиҳаси юртимизнинг замонавий шаҳарсозлик борасидаги янги қиёфасини намоён этади. Икки миллион аҳолига мўлжалланган ушбу лойиҳада “яшил” ва “ақли” технологиялари жорий этиш, шунингдек, “15 дақиқа” шаҳар тамойилини амалга таъбиқ қилиш кўзда тутилган бўлиб, бунда инсон учун зарур барча хизматлар пирёда юриш масофасида жойлаштирилади. Лойиҳанинг дастлабки босқичи

ушбу 25 миллиард долларлик инвестициялар жалб этилиши белги-ланган. Энг муҳими, бу таъриблар фақат пойтахтда амалга оширилмайди. Мамлакатимиз бўйлаб барпо этилаётган 100 та “Янги Ўзбекистон” массивлари ҳудудлардаги турмуш сифатини марказ даражасига кўтаришга хизмат қилади.

Кези келганда айтиш керакки, мамлакатимиз шаҳарсозлик сиёсатида иккита муҳим жиҳат ажралиб туради. Биринчиси — экология. “Яшил макон” дастури орқали шаҳарларда яшиллик даражасини 30 фоизга етказиш иқлим ўзгаришига берилган амалий жавобдир. Иккинчиси — маҳалла институти. Шаҳарларни бошқаришда фуқароларнинг бевосита иштирокини таъминлаш, маҳаллабай ишлаш тизими Ўзбекистоннинг урбанизация жараёнидаги ўзига хос инклюзив ёндашувидир.

Урбанизация миллий қўмитасининг ташкил этилиши, шунингдек, БМТнинг Аҳоли пунктлари бўйича дастури (UN-Habitat), Жаҳон банки ва Осиё тараққиёт банки билан йўлга қўйилган фаол ҳамкорлик Ўзбекистоннинг мазкур соҳада очикликка ва халқаро стандарт-

вожлантиришни назарда тутди. Бу пойтахтларда аҳоли зичлиги ортинчи олдини олувчи энг самарали йўлдир. Мазкур тамойил чекка ҳудудларда яшовчи аҳолининг ҳам замонавий шароитларга эга бўлишини кафолатлайди. Бугунги кунда сунъий интеллект шаҳар бошқарувининг муҳим қуролига айланди. Бироқ бу технологиялардан фойдаланишда давлатлар ўртасида тафовут катта. Президентимиз тақлиф қилган Халқаро альянс технологиялар билан бўлишиш ва таъриблар алмашиш имконини беради. Натijaда шаҳарларни хавфсизроқ ва бошқарув тизимини шаффофроқ қилишга ҳисса қўшадиган глобал платформа бўлади.

Келгуси йили Самарқандда уй-жой қурилишига инвестиция жалб этиш бўйича халқаро форум ўтказиш ташаббуси ўта долзарб. Дунёда 300 миллион одам бошланаси эканини инобатга оласак, уй-жойни нафақат қуриш, балки уни арзон ва сифатли қилиш учун янги молиявий моделлар керак. Самарқанд форуми бу борада жаҳоннинг энг илғор молия институтларини ва инвесторларини бирлаштирадиган муҳим нуқта бўлади.

Иқлим ўзгариши шароитида шаҳарларнинг табиат билан уйғунлиги яшаб қолиш масаласидир. Уйғун ривожланишни рағбатлантириш мақсадида БМТ-Ҳабитатнинг “Яшил шаҳар” халқаро мукофотининг таъсис этилиши дунё шаҳарлари ҳокимларини ва ҳукуматларини яшилликни ошириш, чиқиндиларни қайта ишлаш ва тоза энергияга ўтиш бўйича рақобат қилишга ундайди. Бу глобал миқёсда “Яшил урбанизация” ни рағбатлантирувчи кучли механизмдир.

Бугунжаҳон урбанизация форумининг 15-сессиясини 2030 йилда Янги Тошкент шаҳрида ўтказиш ва унинг бош мавзусини “Шаҳарларнинг барқарор ривожланишида маҳалла институтининг ўрни” деб номлаш тақлиф этилиши Президентимиз нутқининг энг юқори нуқтаси бўлди. Зеро, Янги Тошкент асримизнинг энг илғор шаҳарсозлик ечимлари намоёиши бўлади.

Билдирилган тақлифлар юртимизни глобал урбанизация кун тартибини белгиловчи асосий давлатлардан бирига айлантиришга хизмат қилади. Бу ташаббуслар амалга ошса, 2030 йилга бориб Тошкент шаҳри жаҳоннинг урбанизация масалалари муҳокама қилинадиган бош майдонга айланади. Зеро, келажак шаҳарлари деганда фақат бетон, темир ва шишадан иборат биноларгина эмас, аксинча, маҳалларда бирлашган, хавфсиз ва яшил муҳитда яшайдиган бахтли инсонлар жамияти кўз ўнгимизда гавдаланади. Ўзбекистон етакчиси айнан шу келажакни Боку минбаридан таъриб бугун дунёга тақлиф қилди.

Муаммоларни бартароқ қилишнинг самарали йўли

Биринчи ташаббуснинг аҳамияти шундаки, у фақат йирик мегало-пирёда, кичик ва ўрта шаҳарларни ри-

Нодир ЖУМАЕВ, Олий Мажлис Қоғунчилик палатасининг Фан, таълим, маданият, спорт ва ёшлар масалалари қўмитаси раиси, иқтисодий фанлари доктори, профессор.

ҚАРДОШЛИК РИШТАЛАРИДАН КУЧ ОЛГАН АЛОҚАЛАР

Президентимиз Шавкат Мирзиёев амалий ташриф билан Қозоғистон Республикасида бўлди. Мамлакатимиз етакчиси кузатувчи давлат раҳбари мақомида Олий Евроосиё иқтисодий кенгашининг навбатдаги ййгилиши тадбирларида иштирок этди.

буғунги кунга қадар 5 нафар ўқитувчимиз илмий ишларини муваффақиятли ҳимоя қилди. Жумладан, 2018 йилда И. Қутти-муратов “Қорақалпоғистоннинг Кўнғирот тумани козок шеvasи”; Г. Адилова “Қорақалпоғистон козоклари тилидаги урф-одат лексикасининг этномаданий хусусияти”; 2019 йилда Т. Турткумбаева “Қорақалпоғистондаги козок оқин-жировлар поэзияси”; 2021 йилда Б. Бекниязов “Қорақалпоғистондаги козоклар тилидаги сомастик фразеологизмларнинг лингвомаданий таҳлили” мавзусида илмий ишларини еклди. 2025 йилда эса Ақмарал Серикбаева “Тахтакўпри тумани топонимларининг семантикаси ва тузулиши” мавзусидаги иши бўйича филология фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD) илмий даражасига эга бўлди.

Нуқтаи назар

Остонага амалий ташриф доирасида Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ва Қозоғистон Республикаси Президенти Қосим-Жомарт Тоқаев хузурда Инвестиция ва савдо соҳаларида эришилган келишувларни амалга ошириш бўйича амалий ҳаракатлар режасини имзолаш маросими бўлиб ўтди. Ҳужжат жорий йил апрель-май ойларида икки давлат раҳбарларининг Бухоро ва Туркистон шаҳарларида бўлиб ўтган учрашувларида эришилган келишувларни амалга оширишга қаратилган.

Ўзбекистон ва Қозоғистон ўртасидаги ҳамкорлик алоқалари ҳақда сўз бораганда, улар орасидаги тарихий қардошлик, дўстлик ва ўзаро ҳурматга асосланган, мазмун-моҳияти чуқур бўлган алоқаларни алоҳида таъкидлаш лозим. Бугунги мураккаб даврда икки давлат раҳбарлари ҳамда козок ва ўзбек халқлари ўртасидаги ҳамжиҳатлик, бирдамлик иқтисодий юксалишга йўл очиб, тараққиётимизга катта туртки бермоқда.

Хозирги кунда Ўзбекистонда бири миллионга яқин козок миллати вакиллари истиқомат қилади. Улар ўз она тилида, яъни

козок тилида таълим олиб, миллий урф-одат ва анъаналаридан эркин фойдаланиб келмоқда. Тарихий жиҳатдан қарайдиган бўлсак, туркий тили козок ва ўзбек халқларининг нафақат тили, балки дини, дили ва маданий қадриятлари ҳам бир-бирига жуда яқин. Ана шу чуқур илдиз отган маънавий боғлиқлик асосида ўзаро дўстлик, қардошлик ва ҳурмат муносабатлари шакллангани шубҳасиз. Бугунги кунда мамлакатимизда козок тилининг соф ҳолда ўқитилиши ва илмий жиҳатдан ўрганилиши учун кенг имкониятлар яратилди. Жумладан, Ўзбекистондаги 7 та олий таълим муассасасида козок тили ва адабиёти таълим йўналиши фаолият юритмоқда. Уларнинг учтасида магистратура босқичи ҳам мавжуд. Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг юқори малакали кадрлар тайёрлашга қаратилган ташаббуси билан 2018 йилдан бошлаб “Козок тили ва адабиёти” мутасассислиги бўйича илмий ишлар қилишга шарт-шароит ҳозирланди. Бердақ номидаги Қорақалпоқ давлат университети хузурдаги 10.00.05 — “Осиё ва Африка халқлари тили ва адабиёти” иқтисодлиги таркибиде ташкил этилган кенгашда

Бундан ташқари, Низомий номидаги Ўзбекистон Миллий педагогика университети доценти Е. Абдувалитов “Умумий ўрта таълим мактабларида қардош халқлар адабиётини қиёсий ўқитиш (ўзбек, козок, киргиз, қорақалпоқ ва туркман тиллари) да таълим олиб бориладиган мактабларнинг V — XI синф адабиёт дарслари мисолида” мавзусида докторлик диссертацияси-

ни ҳимоя қилган бўлса, ушбу университетнинг яна бир ўқитувачиси Н. Абдувалитов “Умумтаълим мактабларида жаҳон адабиётини чуқурлаштириб ўқитиш методикаси” мавзусида илмий ишни учун филология фанлари бўйича фалсафа доктори илмий даражасига сазовор бўлди.

Бугунги кунда Ўзбекистонда козок тилининг ўрганилиши ва ўқитилиши бўйича илмий ишлар ҳимоя қилиниб, қатор мақолалар ҳамда монография таъдиқотлар нашр этилмоқда. Бу ҳудуддаги козоклар ўз она тилини соф ҳолда сақлаб келяпти. Уларнинг сўзлашув тили фонетик, лексик, морфологик ва луғат таркиби жиҳатидан маълум даражада фарқ қилса-да, козок халқининг айона миллий тилидан ўнчалик узоклашиб кетмаган. Чунки маҳаллий козоклар тилида ҳудудий хусусиятлар билан бир қаторда, ҳозирги адабий тилда эскириб, қўрилишидан чиққан айрим қадимий сўзлар ҳам ҳанузгача сақланиб қолган.

Ўзбекистонда яшовчи миллионга яқин козокларнинг тил хусусиятлари ҳудудий фарқлари билан ажралиб туради. Бунинг асосий сабабларидан бири шуки, ушбу ҳудудда козок тилида таълим берувчи бир нечта мактаблар мавжуд. Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қоғунчилик палатаси Кенгаши, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирилар Маҳкамаси му-

сунъий интеллект тараққиёти били жол” газетаси чоп этилмоқда. Бундан ташқари, козок синфлари учун журналлар, китоблар ва дарслиқлар ҳам козок тилида нашр этилмоқда.

Шу билан бирга, радио ва телевидениеда ҳам козок тилидаги “Алтин аймақ”, “Ата мекен”, “Дидар” ва “Арайлы өңір” номли дастурлар мунтазам эфирга узатиладиган. Буларнинг барчаси юртимизда козок тилининг тизимли равишда ўрганилиб келаятганидан далолат беради.

Шу билан бирга, Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги томонидан олимлар, илмий излашчилар ва талабалар учун янги имкониятлар яратилмоқда. Айниқса, Ажнийёв номидаги Нукус давлат педагогика институтининг бугунги кунда Қозоғистоннинг “ТОП-300” талабдаги олий таълим муассасалари билан ҳамкорлик алоқалари янада фаоллашган.

Жумладан, Қозоғистон Республикасидаги Ал-Фаробий номидаги Козок миллий университети ҳамда Л. Гумилёв номидаги Евроосиё миллий университети билан ҳамкорликда “Кўш диплом” дастури асосида магистратура йўналиши очилди. Шунингдек, профессор-ўқитувчилар учун малака ошириш курслари ва академик мобиллик масалалари ҳам самарали йўлга қўйилган.

Албатта, бу каби ҳамкорликлар қадимий тарихимиз ва миллий қадриятларимизни бугунги

БУ ОЙДАН БОШЛАБ НИМАЛАР ЎЗГАРАДИ?

Мамлакатимизда 1 июндан кучга кирадиган қонунчиликдаги ўзгаришлар нималардан иборат? Қуйида шулар хусусида айрим маълумотларни тақдим этамиз.

Ёшларни замонавий рақамли касбларга ўқитиш тизими йўлга қўйилади

Миллий қонунчилигимизга кўра, Тошкент, Навоий ва Қашқадарь вилоятларидаги жазони ижро этиш муассасаларидаги ёшларни замонавий рақамли касбларга ўқитиш тизими йўлга қўйилади. Бунда:

- ўқув курслари 8 — 12 ойлик интенсив ўқув дастурлари асосида жазони ижро этиш муассасаларида ташкил этилади;
- ўқув курсларига ижтимоий хавфи катта бўлмаган, унча оғир бўлмаган ва оғир жиноятларни содир этган жазони ўтаётган ёшлар жалб қилинади;
- ўқув курсларига жалб қилинганлар хорижий тилларни (инглиз, рус, хитой ва бошқа) ўрганиш бўйича ўқитилади;
- ўқув курслари яқини бўйича тегишли дастурларни ўзлаштирган жазони ўтаётган ёшларга сертификатлар бериллади.

Божхона тўловларини ундириш тартиби соддалаштирилади

Президентимизнинг тегишли Фармони билан таъдиркорларга боғжона божини 120 кунгача кечиктириб ёки бўлиб-бўлиб тўлаш имконияти яратилади.

Шунингдек, боғжона тўловлари тўланишини таъминлашнинг бош таъминоти туридан фойдаланишда хавфларни бошқариш тизимининг натижаларидан келиб чиқиб, таъдиркорларга пасаитрилган миқдорда таъминот тақдим этилади.

Мазкур ўзгаришлар янада қўлай ва енгил боғжона муҳитини шакллантириш, шунингдек, ташқи иқтисодий фаолиятни рағбатлантириш, таъдиркорликни қўллаб-қувватлаш ҳамда мамлакатда инвестициявий жозибадорликни оширишга хизмат қилади.

Угом дарёси — давлат гидрологик табиат ёдгорлиги

Угом дарёсининг сохил бўйи минтақалари ҳамда сувни муҳофаза қилиш зоналарида табиий гидрологик тизим ва экологик мувозанатга салбий таъсир кўрсатиши мумкин бўлган ҳар қандай қурилиш, ер ишлари ва сунъий иншоотларни барпо этиш қатъиян ман этилади. Бунда:

- дарё давраси ва унинг иромқлари доирасида гидротехник, гидрометеорология ишлар, бино ва иншоотлар, гидроэнергетика, сувни тартибга солиш ва деривация иншоотларини қуриш тўлиқ тақиқланади (фаолият юритаётган гидроэнергетика объектларини реконструкция қилиш бундан мустасно);
- дарёнинг давлат гидрологик табиат ёдгорлиги ҳудудида қурилиш ишлари учун ер участкалари ажратилишига йўл қўйилмайди.

Дизайн-коднинг афзаллиги нимада?

Туризм қўмитаси томонидан босқичма-босқич туристлар ташриф буюрувчи зиёратгоҳлар ҳудудларининг функционал жиҳатдан ажратилган чегараларини белгилаш ва мумкин бўлган ҳолларда кўп қаватли биноларни жойлаштириш орқали уларнинг майдонларини кенгайтириш ҳамда улардан фойдаланиш учун алоҳида дизайн-код жорий этилади.

Туризм соҳасини барқарор ва комплекс ривожлантириш мақсадида лойиҳаларни амалга оширишда давлат органлари, таъдиркор ва инвесторлар, фуқаролик жамияти институтлари ҳамда таълим ва эксперт ташкилотлари ўртасидаги ўзаро манфаатли ҳамкорликни таъминловчи “давлат — бизнес — жамоатчилик — таълим” (Quattro) тизими таъбиқ қилинади.

«Халқ сўзи».

1 июнь — Халқаро болаларни ҳимоя қилиш куни

ЁШ АВЛОД — ЭРТАМИЗ ЭГАЛАРИ

Уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлашга барча масъул

Болалар — истиқболимиз, эртанги кунимиз умиди. Бугун мамлакатимизда кечаётган ислохотлар ва янгиланишларнинг барчаси ёш авлоднинг бахту саодатини таъминлашга қаратилган. Шу маънода, 1 июнь — Халқаро болаларни ҳимоя қилиш куни нафақат байрам, балки бив, катталарга фарзандларимиз олдидаги бурчимизни яна бир бор эслатувчи, уларнинг соғлом ва хавфсиз ҳаёти учун қилаётган ишларимизни сарҳисоб этишга ундовчи санадир.

Бугун Ўзбекистонда навқирон авлод камолотига эътибор давлат сиёсати даражасига кўтарилди. Биргина сўнгги йилларда мактабгача таълим қамрови 27 фоиздан 78 фоизгача ошгани, болалар меҳнатига баътамом барҳам берилгани бу борада олиб борилаётган ислохотларнинг ёрқин натижасидир. Мазкур ютуқларимиз жаҳон миқёсида ҳам эътироф этилмоқда. Хусусан, “Save the Children” (“Болаларни асраш”) халқаро ташкилотининг индексида Ўзбекистон ўз кўрсаткичларини сезиларли даражада яхшилаб, аввалги йиллардагига нисбатан 16 поғонага кўтарилди.

Давлатимиз раҳбарининг қатъий сиёсий иродаси ва ғамхўрлиги туфайли етим ва ота-она қарамоғидан маҳрум бўлган болаларни оилаларга бериш тизими йўлга қўйилди. Утган йили мамлакатимизда 4 та болалар йури тугатилиб, улардаги ўғил-қизлар муқоабил оилалар бағрига қайтарилди.

Соҳадаги ислохотларнинг давоми сифатида Ўзбекистоннинг ҳар учинчи фуқароси бола эканидан келиб чиқиб Бола ҳуқуқлари бўйича вакил институти жорий этилди. Ушбу тузилма болалар ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш мандатига эга мустақил орган сифатида иш бошлади. Унинг фаолияти “Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Бола ҳуқуқлари бўйича вакили (Болалар оғибдусмони)” тўғрисидаги Қонун билан ҳуқуқ тартибга солинди. Мазкур қонун, ҳақиқатан ҳам, бола манфаатларини ҳимоялашда янги даврни бошлаб берди.

Бола ҳуқуқларини таъминлаш даражасини ўрганишнинг асосий шаклларида бири фуқароларнинг муносабатларини кўриб чиқиш ҳисобланади. Утган йили бола ҳуқуқлари бўйича вакил номига 1 934 та муносабат келиб тушган, муносабатлар салмоғи 2024 йилдагига нисбатан 84 фоиз ошган. Бу бола манфаати

ни ҳимоялаш соҳасига юрдошларимизнинг ишончи ортиб бораётганидан далolat беради.

Болани зўравонликдан ҳимоя қилиш, унинг моддий таъминоти, оилавий муҳитга бўлган ҳуқуқини таъминлаш юзасидан кўпроқ муносабатлар келиб тушмоқда. Муносабатлар ҳудудлар кесимида таҳлил қилинган-

да, уларнинг энг кўпи Тошкент шаҳри, Сурхондарё ва Тошкент вилоятлари, энг кам муносабатлар эса Сирдарё ва Навоий вилоятлари ҳиссага тўри келади. Болаларга нисбатан содир этилган зўравонлик ҳолатлари юзасидан 19 та жиноий иш, 26 та маъмурий иш қўзғатилган. Айниқса, таълим муассасаларида бола ҳимоя жисмоний жазо қўлагани, ўз касбий фаолиятига совуққонлик билан қарагани учун 15 нафар педагог ҳодимга маъмурий жазо, қўпол муомалада бўлгани учун 6 нафар ўқитувчи, қонунчиликнинг бузилишига йўл қўйгани учун ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органнинг 2 нафар ҳодимига нисбатан интизомиий жазо чораси қўлланилди.

Бола ҳуқуқлари бўйича вакилга келган муносабатларнинг 7 фоизи ўғил-қизларнинг оилавий муносабатда яшаш ҳуқуқига оиддир. Уларнинг аксарияти ота-онанинг алоҳида истиқомат қилаётган боланинг яшаш жойини

белгилаш, у билан қўришиш низола-ри билан боғлиқ. Ачинарлиси, кўп ҳолатларда оилавий келишмовчилик-да бўлган ота-оналар фарзандга ғам-хўрлик кўрсатиш мажбуриятларига эмас, ўзaro шахсий низоли ва адо-ватига таяниб ҳаракат қилаётгани аниқланмоқда. Оқибатда оилавий низо-лардан айнан болалар энг кўп жабр кўрмоқда. Бундай ҳолатларда ота-она ўз вазифасини тўғри тушуниши, оила-даги келишмовчиликларни фарзанд-нинг қалбини тирнамай ҳал қилиши керак. Бунинг учун эр-хотин ўзарo тортишувларда, биринчи навбатда, ўз ҳақ-ҳуқуқларини эмас ўғил ё қизининг тақдирини ўйлаши лозим.

Болаларнинг ўз фикрини эркин айти олиш ҳуқуқи қандай таъминла-наётганини кузатганимизда, афсус-ки, ҳалигача уларни эшитмаслик, гапири-шига йўл қўймастик ҳолатлари кўп учра-моқда. Аксарият ҳол-ларда биз, катталар “Сен ҳали ёшсан, ҳеч нарсага тушунмай-сан” қабилида иш ту-тиб, боланинг хоши-истакларини инобатга олмаймиз. Ваҳолан-ки, боланинг ҳам ўз қарашлари бор, улар-ни тинглаш шарт. Ма-салан, болаларга нис-батан зўравонликка оид муносабатларнинг 28 фоизи ота-онаси томонидан содир этилгани ки-шини чуқур ўйлантиради. Фарзанди-ни ҳимоя қилиш керак бўлган оила-нинг ўзи зўравонлик манбаига айла-ниб қолаётгани ачинарли ҳол.

Бу каби муаммоларни бартараф этиш учун, аввало, носоғлом оила-лар билан алоҳида ишлаш ва улар-ни назоратга олишга ҳаракат қил-ял-миз. Кўп ота-оналар ўз мажбурият-лари, боланинг энг устун манфаат-лари тўғрисида етарли тушунчага эга эмас. Улар боланинг қонуний ман-фаатларини ҳимоялаш ўрнига инкор этишга, бузишга сабаб бўлмоқда. На-тижада фарзанд тарбиясида уриш ва калтаклаш каби жисмоний жазoлар одатий ҳолга айланиб қолаётди. Кал-так билан болани тарбиялаб бўлмас-лигини, бу фақат унинг руҳиятини синдириши унутиб қўйилапти. Шу боис турли тadbирларда ота-оналар-га фарзанди учун зўравонликдан холи, хавфсиз, жисмоний ва руҳан

соғлом муҳит яратиши, бо-ланинг энг устун манфаатини таъминла-ши шарт экан-ини тушуни-тиришга ин-тиляймиз.

2025 йилда болаларни зўравон-ликдан ҳимоя қилиш юзасидан кели-б тушган жами муносабатларнинг 34 фоизи таълим муассасаларида со-дир этилгани оқлаб бўлмайдиган ҳо-лат. Ҳолбуки, мактаб ва боғчалар болани синдирадиган эмас, балки унинг иқтидорини кашф қилиб, унда келажакка ишонч уйғотадиган мас-кан бўлиши керак. Чунки бола даст-лаб шу ерда ўз тенгдошлари билан мулоқот қилади ва жамоавий фаол-лият кўникмаларига эга бўлади. Бо-лалар учун қулай ва хавфсиз ша-ротилар яратиш, соҳада фаолият юри-таётган педагог ҳамда тарбия-чиларнинг айнан шу кўникмаларини шакллантириш бўйича малакасини ошириш кун тартибидан энг дол-зарб масалалардир.

Президентимизнинг “Болалар ма-салалари бўйича комиссиялар фаол-лиятининг самарадорлигини оши-риш чора-тadbирлари тўғрисида”ги Фармонида асосан, Болалар оғиб-дус-манининг таълим ташкилотларида болаларга нисбатан зўравонлик ҳолатларига йўл қўйган педагог ва тарбиячиларга келгусида меҳнат фа-олиятини давом эттириш учун му-айян чекловларни, қўшимча талаб-ларни назоратга тутиш ҳақидаги тақ-лифи маълумлиги, мазкур масала юзасидан норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳаси ишлаб чиқилмоқда. Унга кўра, таълим ташкилотига вояга ет-

Мазкур йўналишдаги фаолиятни янада кучайтириш учун Президентимизнинг Фармони билан 2020—2030 йилларга мўлжалланган Болаларни зўравонликнинг барча шаклларида ҳимоя қилиш стратегияси тасдиқланган. Болалар ўз ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини мустақил ҳимоя қилишда катталарга нисбатан заифлиги туфайли иш юритувнинг барча процессуал босқичларида уларга самарали юридик ёрдам, вакилик ҳамда ижтимоий ва психологик қўллаб-қувватлаш фаолиятини шарт. Стратегия билан айнан шу қарорлар таъминлаши йўлга қўйилмоқда. Муҳими, мазкур ҳужжат болалар учун зўравонликдан холи фаровон ҳаёт яратиш нафақат давлат, балки бугун жаҳоннинг вазифаси эканидан далolat беради. Зеро, келажакимиз ворисларининг энг устун манфаатини таъминлаш йўлида барча эзгу ҳаракатларимиз муштарак бўлиши зарур.

Сурайё РАҲМОНОВА,
Олий Мажлисининг Бола ҳуқуқлари бўйича вакили
(Болалар оғибдусмони).

ПЎЛАТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШДА ЕТАКЧИ ДАВЛАТЛАР

“World Steel Association” маълумотларига кўра, 2025 йилда жаҳон бўйича хом пўлат ишлаб чиқариш ҳажми 1,849 миллиард тоннани ташкил этган. Рейтингда Хитой мулқ етакчилигини сақлаб қолди.

Мамлакат бир йилда 960,8 миллион тонна пўлат ишлаб чиқариб, жаҳон умумий ҳажмининг 52 фоизини таъминлаган. Мутахассислар фикрича, Хитойнинг бундай устуниги йирик қурилиш бозори, кучли экспорт саноати ва давлат томонидан қўрсатилаётган қўллаб-қувватлаш билан боғлиқ. Иккинчи ўринни 164,9 миллион тонна пўлат ишлаб чиқарган Ҳиндистон эгаллади. АҚШ 82 миллион тонна, Япония 80,7 миллион тонна пўлат ишлаб чиқарган. Шунингдек, Корея Республикаси, Россия, Германия ва Италия ҳам йирик ишлаб чиқарувчилар қаторида қолмоқда. Шу билан бирга, ривожланган давлатлар ҳозирда ишлаб чиқариш ҳажмини оширишдан кўра, металлургияни модернизация қилиш ва экологик технологияларга ўтишга катта эътибор қаратмоқда.

«ИССИҚЛИК ДАВРИ» БОШЛАНМОҚДА

БМТнинг Жаҳон метеорология бўлими (WMO)нинг маълумотига кўра, иқлим инқирози кучайиб бораётгани сабабли 2030 йилгача дунёда рекорд даражада иссиқ давр кузатилади. Хисобота биноан, глобал ҳарорат рекорди 2027 йилдаёқ янгиланиши мумкин.

Мутахассислар шу йил охирида Эль-Ниньо иқлим ҳодисаси бошланишини кутмоқда. Бу эса Ер атмосферасида ҳароратнинг янада ошишига олиб келиши мумкин. Мазкур ҳисобот Буюк Британиянинг “Met Office” маркази томонидан тайёрланган бўлиб, унда 2026—2030 йиллар орасидаги камда бир йил 2024 йилни тарихида энг иссиқ йил сифатида ортда қолдириши эҳтимоли 86 фоиз экани айтилган. БМТнинг иқлим бўлими раҳбари Саймон Стилл Европа ва бошқа ҳудудларда кучли жазирама иқлим инқирозининг инсонлар ва иқтисодий учун қанчалик хавфи эканини яна бир бор қўрсатганини таъкидлади. Хисоботда айтилишича, ҳозирнинг ўзида глобал иссиқ ҳар дақиқада тахминан бир инсоннинг ҳаётига тасвир қилмоқда. Агар қиқиндилар кескин камайтирилмаса, бу кўрсаткич янада ортади.

АҚШДА 250 ДОЛЛАРЛИК ПУЛ МУОМАЛАГА КИРИТИЛАДИМИ?

“The Washington Post” газетаси тарқатган хабарга кўра, АҚШ Молия вазирлиги Президент Дональд Трамп тасвири туширилган 250 долларлик янги банкнота чиқариш гоясини илгари сурмоқда.

Ташаббус муаллифлари сифатида кўрилатган газначи Брендон Бич ва унинг маслаҳатчиси Майк Браун банкнота дизайни бўйича намуналарни тақдим этган. Улардан бирида 250 долларлик банкнот марказида Дональд Трамп тасвири, ёнида эса АҚШ Президенти ва молия вазири Скотт Бессент имзолари joyлаштирилган. Лойиҳа муаллифи британиялик rassom Иан Александер ушбу макет мавжудлигини тасдиқлади. Маълумотларга кўра, АҚШ пул бирлигида 1866 йилдан бери ҳеч бир тирик шахс тасвири туширилмаган.

МУДОФАА СОҲАСИДАГИ ҲАМКОРЛИК

Норвегия бош вазири Йонас Гар Стёре Парижда ташири чоғида Франция Президенти Эммануэль Макрон билан мудофаа соҳасидаги ҳамкорлик тўғрисидаги келишувни имзолади. “Reuters” агентлиги маълумотига кўра, ҳужжатда ҳужум содир этилган тақдирда ўзарo ёрдам кўрсатиш масаласи ҳам назарда тутилган.

Норвегия бош вазири бу қарорни Европадаги хавфсизлик вазияти билан изоҳлади. Шу билан бирга, у тинчлик даврида мамлакат ҳудудида ядровий қурол joyлаштирилмаслигини маълум қилди. 2025 йил март ойида Президент Эммануэль Макрон Франциянинг ядровий ҳимоя тизимини бошқа Европа давлатларига ҳам кенгайтириш тақлифини илгари сурган эди. Мазкур ташаббусни Польша, Литва, Нидерландия, Бельгия, Дания ва Германия қўллаб-қувватлаган. Буюк Британия Европа Иттифоқидан чиққанидан кейин Франция ЕИдаги ягона ядровий давлат бўлиб қолмоқда. Стокгольм халқаро тинчлик тадқиқот институти маълумотларига кўра, Франция иштиёрида тахминан 290 та ядровий қурол мавжуд.

Интернет хабарлари асосида Шарофиддин ТўЛАГАНОВ («Халқ сўзи») тайёрлади.

ЎЗБЕКИСТОННИНГ ТАРИХИЙ ҚАДАМЛАРИ

Самарқанд давлат университети муассислигида чоп этиладиган “Самарқандим” журналининг 2026 йилдаги 1-сонни ўқувчилар эътиборига ҳавола этилди.

Янги сондан жой олган материаллар — у ҳоҳ таҳлилий мақола бўлсин, ҳоҳ суҳбат, ҳоҳ эътироф ёки дил сўзи бўлсин, ўқувчини фикрлашга чорлайди, тарих ва бугун ўртасидаги маънавий боғлиқликни теран ҳис этишга ундайди. Зотан, ушбу материалларда кўнра ва ҳамisha навқирон Самарқанд тимсолида Ватанимизнинг буюк ўтмиши, бугунги истиқболи, Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт йўли ўзига хос услубда, ёрқин дизайн ҳамда суратлар билан очиб берилган.

Мутолаа

Журналда Президентимиз Шавкат Мирзиёев томонидан иқтисодий, ташки сиёсат ҳамда маънавий-маърифий жаҳада олиб борилаётган ислохотларни кенг ёритишга алоҳида аҳамият қаратилган. Жумладан, дастлабки саҳифаларда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси раҳбари Саида Мирзиёеванинг мамлакатимиз тарихида илк бор давлат активлари портфоли Лондон фонд биржасида халқаро инвесторларга тақлиф қилинганга муносабати жой олган. Муаллиф ушбу тарихий жараёнга баҳо берад экан, “Ушбу қадам — хоржий инвесторлар учун аниқ ва кучли ишора. Бу билан биз глобал қоидалар асосида — ҳалол ва шаффоф ишлашга тайёр эканлигимизни намoён этмоқдамиз. Ўзбекистон иқтисодиёти мутлақо янги, замонавий тараққиёт босқичига ўтмоқда”, деб ёзади.

СамДУ ректори Рустам Холмуродовнинг “Менинг

Имом Бухорий мажмуаси халқимизга юксак фахр-ифтихор бағишлаганини таъкидлайди. “Бутун дунёда урушлар кечаётган бир пайтда Ўзбекистонда бунёдкорлик, ободлик юз бермоқда. Бундан ортиқ бахт борми?” дейди у.

Президентимизга мактуб жанрида битилган ушбу мақола муаллифининг қайд этишича, Ватанимизнинг ҳар бир куни тарихга айланмоқда. Давлатимиз раҳбари ўзи ваъда қилган бахтни, ҳаётдан розиликни халқимизга бера олди. Бу ҳали бошланиши. Олдинда бизни буюк хайратлар кутмоқда.

Нашр саҳифаларидан жой олган Қозоғистон Республикаси Президенти Қосим-Жомарт Тоқаевнинг 11 апрель кунги мамлакатимизга амалга оширган амалий таширида кўрсатилган алоҳида меҳмондўстлик ва самимият учун Президентимиз Шавкат Мирзиёевга юборган миннатдорлик мактуби, Америка — Ўзбекистон ишбилармонлик ва инвестиция кенгаши ҳам-раиси, элчи Сержио Горинг давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёевнинг “Тинчлик кенгаши” йиғилишидаги иштироки, АҚШ — Ўзбекистон муносабатлари янги босқичга кўтаришга ҳақидаги фикрлари ўқувчи қалбига ифтихор уйғотади. БМТ Туризм ташкило-ти бош котиби Шайха Носира Новайиш ҳамда Индонезиянинг “Калимантан Пост” газе-таси Бош муҳаррири Эка Шанти Рофининг Имом Бухо-рий мажмуасида туйган хай-

ратлари ифодаланган дил сўзлари ва ушбу зиё масканининг жаҳон миқёсидаги аҳамияти тўғрисидаги мулоҳазалари, Озарбайжон Ёзувчилар уюшмаси раиси, Озарбайжон халқ ёзувчиси Анар Рзаевнинг туркий ҳамжамият-да Ўзбекистоннинг беқиёс ўрни ҳақидаги эътирофлари муштарийи бефарқ қолди-рмайди.

Ушбу сонда Президентимизнинг Кипрда бўлиб ўтган FIDE Давьогарлар турнирида голиб бўлган Жаовир Синдоров билан телефон орқали мулоқоти стенограммаси ҳам келтирил-ганки, уни ҳажонланмасдан мутолаа қилиб бўлмайди. Бу воқеа мамлакатимизда ёшларимизнинг ҳар бир ютуғи юк-сақ кадрларининг яна бир ёрқин ифодаси бўлиб, навқирон авлод қалбига янги орзулар уйғотиши, уларни юксак марралар сари руҳлантириши шубҳасиз.

Сиёсатшунос Қудратилла Рафқов, Ўзбекистон Қаҳрамо-ни Иброҳим Фафуров, Ўзбекис-тонда хизмат қурсатган журна-лист Муртазо Қаршибой ва бошқа кўплаб муаллифларнинг долзарб мавзудораги мақола-лари, Ўзбекистон халқ шоири Сирожиддин Саййиднинг ше-ри журналнинг ушбу сонини мазмунан янада бойитган.

Журналнинг инглиз тилида-ги нусхаси ҳам нашр этилгани жаҳонда унинг ўқувчилари ор-тали бораётганидан нишона. Ишонимизки, нашрнинг ушбу сони ҳам ўқирманларга манзур келади.

«Халқ сўзи».

ТИРБАНДЛИК — САБР СИНОВИ

Эрта тонгда кимдир қаerгадир шошади. Ер остида метро поездлари шовқини, ер остида эса шошаётган машиналарнинг овози. Аммо гўё тўхтовсиздек туюладиган мазкур ҳаракат баъзан бирдан тиниб қолади. Уни жиловлаган куч, бу — тирбандлик.

Фикр

Метро бекатларида ҳам ана шу кучнинг қудрати намoён. Одамлар бир жойда турганича ҳаракатни кутди. Вақт худди тўхтаб қолгандек. Ниҳоят поезд шамолдек олиб келиб, тўхтади. “Эҳтиёт бўлинг, эшиклар очилди”, деган овоз янграйди. Одамлар оқими бир зумда бир-бири билан тўқнашади. Поезддан тушиши керак бўлганлар ўзини эшикка уради, чиқишга шовилганлар эса уларга йўл бермайди. Ана шу оларда тирбандлик метро вагонларининг темир эшиклари орасида эмас, аслида инсон руҳиятида пайдо бўлаётгандек туюлади.

Рости, биз бу ҳолат учун йўлни, вагонни, автобусни айблаймиз. Аслида эса муаммо уларда эмас, балки сабр танқислигида. Энг замонавий транспорт воситаси бус ҳам, агар унда қаракатланётган инсонлар бир-бирини ҳис этмаса, ҳолати, бағрикенг бўлмаса, кенг йўл ҳам торлик қилади. Давлатимиз томонидан тирбандликнинг камайтириш учун янги йўللار очилмоқда, қатновлар ораси қисқартирилди, автобус ва поездлар сони оширил-ди. Лекин инсон тафаккури янгиланмаса, онги ўзгар-маса, транспорт соҳасидаги ҳар қандай инновация ҳам муаммонини ҳал қила олмайди. Чунки тирбандлик қоида билан эмас, ҳурмат билан барқарор бўлади.

Тирбандлик — бу имтиҳон. У бизнинг сабримизни, маданиятимизни, жамоа бўлиб яшашга тайёрлигимизни синайди. Кимдир эшик олдида туриб олади, ким-дир эса бир қадам четга қиқиб, йўл очади. Ана шу кичик ҳаракатларда катта фарқ келиб чиқади.

Агар ҳар биримиз жамоат транспортида ўз қада-мимизга жавобгарлик билан қарасак, тирбандлик ҳам аста-секин чекинади. Чунки раволик фақат йўللarda эмас, инсонлар ўртасидаги ўзарo иззат-ҳурматда ҳам курилади.

Ислом ИКРОМОВ («Халқ сўзи»).

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ

2020 йил 25 мартда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигида 0001-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 229. Бюрога Г — 542.23 209 нусхада боисди, ҳажми — 2 табоқ, Офсет усулида боислан. Қoғoз бичими А—2. Баҳoсн келиштилган нарҳда.

ГАЗЕТАНИНГ ҲАҚИДАГИ МАЪЛУМОТЛАРИ ҚУЛЛАБ ОЛИШ УЧУН QR-КОДИНИ ТЕЛЕФОНИНГ ОРҚАЛИ СКАНЕР ҚИЛИНГ.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Девонхона 71-259-74-51; кoммунал 71-259-74-53;
эълонлар 71-259-74-87.

Таҳриратта келган кўёзмалар тақрир қиланмайди ва муаллифга қайтарилмайди.

Газетанинг стандарт берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар.

Газета таҳриратта компьютер марказида терилди ҳамда оператор М. Бегмуратов томонидан саҳифаланди.

Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифати чоп этилишига “Шарқ” напирёт-матбаа акциядорлик компанияси масъула.

Бosмаҳoна телефoн: 71-233-11-07.

• МАНЗИЛИМИЗ:
100066,
Тошкент шаҳри,
Ислом Каримов кўчаси, 55-ўй.

Навбатчи муҳаррир — Х. Каршиев.
Мусахҳис — С. Исломов.

“Шарқ” напирёт-матбаа акциядорлик компанияси bosмаҳoнаси. Корҳoна манзили:
Буюк Турон кўчаси, 41. Ўза якуни — 23.15 Тoпишириди — 00.45 1 2 3 4 5 6

Замонавий кўринишда барпо этиладиган Янги Тошкент халқаро аэропорти йилига 20 миллион йўловчига хизмат кўрсатиш қувватига эга бўлади.

Халқ сўзи
Народное слово

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Кенгаши,
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Сенати Кенгаши